

Posudek na bakalářskou práci	
☐ školitelský posudek ☒ oponentský posudek	Jméno posuzovatele: Petr Tureček Datum: 29.8.2016
Autor: Dominik Horký	
Název práce: Sourozenecké konstelace a jejich vliv na IQ	
☒ Práce je literární rešerší ve smyslu zveřejněných požadavků (pravidel). ☐ Práce obsahuje navíc i vlastní výsledky.	
Cíle práce (předmět rešerše, pracovní hypotéza...) Práce si klade za cíl shrnout současný stav poznání ohledně vztahu sourozeneckých konstelací (kde je kromě pořadí narození brán ohled i na pohlaví a věkové odstupy sourozenců) a IQ. Měla by porovnat (často protichůdné) výsledky jednotlivých studií ve světle použité (velice rozličné) metodiky a připravit tak půdu pro další bádání.	
Struktura (členění) práce: Práce obsahuje kromě úvodu a závěru tři hlavní kapitoly, do kterých je rozdělena samotná literární rešerše. První celek se zabývá inteligencí, jejím vývojem v průběhu života jedince i různými metodami jejího měření. Druhý se vztahuje k problematice sourozeneckých konstelací obecně a jsou zde uvedeny charakteristiky jednotlivých sourozeneckých pozic. Ve třetím celku se čtenář seznámí se samotným vztahem mezi sourozeneckými konstelacemi a inteligencí. Jemnější členění tohoto celku na tematické podkapitoly je smysluplné a přehledné. Další úroveň dělení podkapitol na „relevantní studie“ a „shrnutí“ je dle mého soudu nadbytečná, vzhledem k tomu, že autor neuvádí žádné „nerrelevantní studie“, ani nic jiného, co by mělo smysl na konci podkapitoly shrnovat. Nemohu ale vyloučit, že někteří čtenáři přijdou této struktuře textu na chuť.	
Jsou použité literární zdroje dostatečné a jsou v práci správně citovány? Použil(a) autor(ka) v rešerši relevantní údaje z literárních zdrojů? Ačkoliv je počet citovaných publikací dostatečný (77), jedná se často o práce starší (medián roku vydání je 1981 i když novějším vydáním tradičních učebnic ponecháme deklarované hodnoty). Tato skutečnost mi připadá mimořádně nešťastná vzhledem k tomu, že v roce 1983 vyšlo přehledné review veškeré tehdy dostupné literatury zabývající se pořadím narození, kde plných 20 stran zabírá kapitola „Birth Order and IQ“ (Ernst & Angst, 1983). Všechny starší, autorem citované práce, včetně těch, které se týkají např. věkových odstupů, jsou v této knize nejen stručně popsány, ale i kriticky zhodnoceny. Bylo by tedy vhodnější věnovat větší prostor aktuálním publikacím, které v práci zbytečně zapadnou, nebo tam vůbec nejsou. Čekal bych, že publikace uveřejněné v nejexponovanějších žurnálech si do podobné práce cestu najdou (Kristensen & Bjerkedal, 2007, Rohrer et al. 2015) Je také škoda, že se autor více nerozepsal o studiích na téma vztahu mezi dosaženým vzděláním a sourozeneckými konstelacemi. Nemusel by se pak soustředit výhradně na země „západu“ a získal by plnější obrázek vztahu mezi inteligencí, socioekonomickým statusem a sourozeneckou konstelací jedince (za všechny Emerson & Souza 2008). Vzhledem k rozsahu práce vypuštění této části rešerše chápu, ale proč je potom její součástí Lemanovská osobnostní charakteristika jednotlivých pozic, která je ještě méně relevantní a navíc značně	

zavádějící.

Výběr literatury mě příliš nepřesvědčil ani v části, která se věnuje inteligenci. Nechápu například, proč je vliv prostředí na IQ demonstrován z větší části výsledky studie na neslyšících ze čtyřicátých let.

V citované literatuře se autor orientuje dobře. Uvádí relevantní informace.

V dodržování citační normy má autor jisté rezervy, ale všechna ocitovaná díla by měla být dle mého názoru jednoduše a jednoznačně dohledatelná.

Ernst, C., & Angst, J. (1983). *Birth order: its influence on personality*.

Emerson, P. M., & Souza, A. P. (2008). Birth Order, Child Labor, and School Attendance in Brazil.

World Development, 36(9), 1647–1664.

Kristensen, P., & Bjerkedal, T. (2007). Explaining the relation between birth order and intelligence. *Science*, 316(5832), 1717-1717.

Rohrer, J. M., Egloff, B., & Schmukle, S. C. (2015). Examining the effects of birth order on personality. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 112(46), 14224-14229.

Pokud práce obsahuje (nadstandardně) i vlastní výsledky, jsou tyto výsledky adekvátním způsobem získány, zhodnoceny a diskutovány?

Formální úroveň práce (obrazová dokumentace, grafika, text, jazyková úroveň): Práce neobsahuje obrazovou dokumentaci a najdeme v ní jeden převzatý graf a jednu převzatou tabulku. Práce je formátována standardně. Text se čte dobře, nepřiliš četné kostrbaté formulace příliš neruší, občasný anakolut pobaví („...toto by mělo mít velký význam na budoucnost jedince“).

Splnění cílů práce a celkové hodnocení:

I přes výše uvedené nedostatky hodnotím práci v zásadě jako zdařilou. Výběr literatury nezabránil autorovi se v problému důstojně zorientovat a dospět k závěru, že je to všechno poměrně komplikované. Pokud se v budoucnu uskuteční ona ideální studie, kterou autor v závěru navrhuje, bude její přínos značný. Předloženou BP rozhodně doporučuji k úspěšné obhajobě, přičemž navrhuji hodnocení velmi dobré.

Otázky a připomínky oponenta:

Znáte příklad sourozenecké konstelace, kde by prvorozený nejstarší nebyl? (str. 11)
Uměl byste vysvětlit chování rodičů evolučně? Investují do prvorozeného „jednoduše proto, že byl první“? Proč investují do toho, kdo je „slabý a malý“?(str. 11)
Za jakých podmínek by mohla cross-section analýza vést k jiným výsledkům než within-family studie? Mohlo by to fungovat, i kdyby se studie zúčastnilo více lidí než 4 (2) jak je uvedeno v příkladu? (str. 25) Mohl by se rozdíl projevit i na jednom datasetu, analyzovaném dvěma různými způsoby (zamyslete se nad výsledky studie Reitersord a Sewell 1991)?

Pro příště bych autorovi doporučoval užší spolupráci se školitelem, neboť vím, že o některých výše zmíněných článcích, které jsem v práci mimo jiné postrádal, jsme spolu diskutovali, jeden z nich mi dokonce posílal.

Nesměšoval bych „nevědomé“ a „neverbální“, i přesto, že to tak možná dělá Langmaier a Krejčířová. (str. 9)

Některé studie naopak ukazují, že druhorození mají vyšší porodní váhu. Souvisí to i s věkovým odstupem, citace dodám na přání (str. 15). Podobnou poznámkou lze uvést do harmonie Vaše výroky, podle kterých:

mají později narození nižší porodní váhu (str. 15),
nízká porodní váha má na svědomí nižší výkon v určitých testech (str. 5),
jsou-li mezi sourozenci větší věkové odstupy, IQ mladších je vyšší (str. 22).

Návrh hodnocení školitele nebo oponenta (bude zveřejněn)

výborně velmi dobře dobře nevyhověl(a)

Podpis školitele/opponenta:

Instrukce pro vyplnění:

- Při posuzování je nutno zohlednit požadavky stanovené pro vypracování bakalářských prací – viz:
<https://www.natur.cuni.cz/biologie/studium/bakalarske-studium>
a <https://www.natur.cuni.cz/biologie/studium/bakalarske-obhajoby>
- Tučně vyznačené rubriky jsou povinnou součástí posudku.
- Prosíme oponenty i školitele o co nejstručnější a nejvýstižnější komentáře k jednotlivým bodům, celková délka by neměla přesáhnout 2 strany (jednotlivé boxy lze prodloužit i zkrátit)
- Zaškrtování políček: Vložte kurzor před políčko, klikněte pravým tlačítkem myši, zvolte **Vlastnosti**, vyberte **Zaškrtnuto** a **OK**.

Instrukce pro doručení:

- Posudek, prosím, zašlete v elektronické a rovněž tištěné formě. Elektronická verze bude zveřejněna s předstihem na internetu, tištěná poslouží jako součást protokolu o obhajobě.
- Posudek v **elektronické podobě** na e-mailovou adresu lucie.cermakova@natur.cuni.cz. Student by jej měl mít k dispozici nejméně tři pracovní dny před obhajobou.
- **Vytištěný a podepsaný výtisk** na adresu: Katedra filosofie a dějin přírodních věd PŘF UK, Viničná 7, 128 44 Praha 2. Stačí jej donést na katedru v den konání obhajoby.